

7/2014

XB1

Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu

Zahraniční povídky

Kenneth Schneyer

Vybrané části z katalogu
k retrospektivní výstavě

Theresy Rosenbergové Latimerové

Mercurio D. Rivera

Misionáři

Garth Nix

Za Mořskou branou

Učených pirátů ze Sarskøe

České povídky

Jana Dvořáčková

O tři skoky blíž a o jeden dál

Petr Doležal

Sergej Popov

Linda Sigmundová

Pach stárí

Publicistika

Aleš Koval – Františka Vrbenská

Manifest malých conů

Julie Nováková

Rozhovor s G. Nixem

Antonín Tesař

Španělský horor

www.casopisxb1.cz

Cena: 95 Kč – 4 eura

9 771804 660004

Karen Joy Fowlerová
Bar Pelikán

S.R.O.

Levně, rychle a kvalitně bez zbytečných časových nároků Vám poradíme se zavedením a zajistíme/udržíme certifikaci nejen následujících systémů jakosti :

Řízení kvality	dle ISO 9001
Enviromentální management	dle ISO 14001
Management BOZP	dle BS OHSAS 18001
Ochrana Informací ISMS	dle ISO 27001

*** * ***

Při certifikaci dlouhodobě spolupracujeme s United Registrar of Systems Czech, s.r.o., která je pod akreditací UKAS (United Kingdom Accreditation Service), což je garancí nezávislosti a odborné kompetence auditorů.

*** * ***

Pro naše klienty jsme schopni zajistit i provádění nezávislé revizní a inspekční činnosti, sledování měnící se legislativy (zejména ad OHSAS 18001 a ISO 14001) a zajištění rizik hospodářských a podnikatelských rizik.

*** * ***

**Předplatitelé časopisu XB - 1 mají automatickou slevu 10 % na služby QSJ s.r.o.
po celý rok 2014**

WWW.QSJ.CZ

Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu

Obsah

Zahraniční SF

Kenneth Schneyer: Vybrané části z katalogu...	3
Mercurio D. Rivera: Misionáři	7
Karen Joy Fowlerová: Bar Pelikán	15
Garth Nix: Za Mořskou branou Učených pirátů ze Sarskøe	21

Domácí SF

Jana Dvořáčková: O tři skoky blíž a o jeden dál	33
Petr Doležal: Sergej Popov	44
Linda Sigmundová: Pach stáří	56

Publicistika

Aleš Koval – Františka Vrbenská: Manifest malých conů	63
Julie Nováková: Rozhovor s Garthem Nixem	66
Antonín Tesař: Španělský horor	67

Fantastická věda

Nová písmena genetického kódu; Kolaps kráterového jezera na Marsu; Lidské svaly z prasečích střev; Rotující exoplaneta	65
--	----

Filmfaroniáda

<i>Filmové premiéry:</i> Očista 2; Godzilla; Ranhojič; Amazing Spider-Man 2; Transcendence; Snowpiercer; Klapka!	70
--	----

Vivisektor

<i>Čtenáři čtenářům;</i> Stephen King: Doktor Spánek; Sally Green: Napůl zlý; Jaime Reed: Kronika kambionů – osudová přitažlivost; Samantha Shannonová: Kostičas; Brian Herbert, Kevin J. Anderson: Pekelná díra; Miroslav W. Štěpánek: Lcf. Company: Odpadlík; Andrew Fukuda: Hon; Richelle Mead: Šachovnice bohů; Klan M; <i>Nové knihy;</i>	74
---	----

Šéfredaktor

Vlado Ríša

risa@casopisxb1.cz

Zástupce šéfredaktora

Jaroslav Jiran

jiran@casopisxb1.cz

Redaktor

Martin Šust

sust@casopisxb1.cz

Pověřený vydavatel

Alexandr Rusevský

marketing@casopisxb1.cz

Konektor XB 1 s.r.o.

(Filip Humplík, Martin Charvát, Petr Rydl)

Praha 1, Nám. Republiky 1081/7

PSČ 110 00

www.casopisxb1.cz

Tisk

Libertas a. s.

Distribuce

společnosti holdingu PNS a. s.

prodejny firmy Relay

Předplatné

SEND s.r.o.

(www.send.cz/casopis/728/xb1)

Číslo vychází 5. 7. 2014

© Konektor XB1 s.r.o.

ISSN 1804-6606

MK ČR E 19853

Přetisk a jakékoli šíření povoleno

jen se souhlasem vydavatele.

Titulní strana Martin Zhouf

Velké a malé cony.

Františka Vrbenská v minulém čísle pěla ódy na malé cony o:))) a to mě donutilo zamyslet se (v těch vedrech to byla opravdu dřina) nad výhodami jedněch i druhých – tím míním velké cony.

U těch velkých má člověk takové problémy vybrat si ze záplavy zajímavých přednášek, povídaní či „lidožroutských hostin“, že nakonec skončí u baru a „prodebatoje“ se conem s přáteli, které vídá právě jen tam, a o těch přednáškách si nechá maximálně poreferovat od těch, kteří odolali volání baru a poctivě je absolvovali. Jediný velký con, který je zaměřený přesně na tento způsob trávení scifistického setkání, je brněnský Fénixcon, kde je vcelku opravdu málo přednáškových lákadel, ale mnoho možností si poplkat. Navíc na velkých conech se člověk může potkat s lidmi, které zajímá i něco jiného než literatura, spisovatelé a podobná umělecká „verbež“, a jsou tam i různé typy hráčů – her deskových, počítačových... a podobně. Malé cony mají tu výhodu, že se valná většina jejich programu v jednom člověku dá stihnout. Navíc jsou specializované, takže vím, že se tam setkám s příznivci Hvězdných válek, Star Treku nebo Červeného trpaslíka, komiksu, knížek... prostě s lidmi, kterým se v Mauglím říkalo: Jsme jedné krve, ty i já.

Ač jsem se zamyslel opravdu hluboce (dokonce jsem u toho i usnul o:)) nejsem schopný říct, který typ conu je lepší. Ty větší jsou už spíše komerčnějšího charakteru, což je logické, protože si na sebe musejí vydělat, neboť provozní náklady na tento druh jsou nemalé. Proto se ani nedívám šedinám Vaška Pravdy, když na jednom conu mu na skoro celý den vypadl internet – jak všichni vědí, většina her vyžaduje stabilní připojení k tomuto médium. U malých mám jistotu „jedné krve“ a spřízněnosti s ostatními, co tam jsou. Přitažlivost jednotlivých conů, kterých se účastním, určuji podle podle úsilí, které musím vynaložit, abych zlomil lenost a vypravil se někam mimo nejbližší okolí domova.

Zatím cony vesměs vítězí, ať už ty velké nebo malé.

Vlado Ríša

p.s. Vaška Pravdu obdivuji jako asi nejlepšího organizátora, fandu SF a manažera mezi námi scifisty.

Petr Kopl dostal cenu Fabula rasa

Petr Kopl obdržel hned tři ceny Fabula rasa. Za nejlepší český komiks - *Sherlock Holmes - Skandál v Čechách* a dále jako nejlepší scenárista a kreslíř.

Šéfredaktor opět přežil!

Jako každým rokem se šéfredaktor XB-1 vypravil s družstvem postarších pánů na Mistrovství republiky veteránů v basketbalu, které se jako obvykle konalo v Klatovech. Tentokrát přestoupil do jiného družstva. Bylo to kvůli posunu do vyšší věkové kategorie, kam jeho původní spoluhráči ještě nemají přístup, neb jsou příliš mladí (není jim šedesát pět). Družstvo, i přes jeho velkou snahu, mistrovství vyhrálo. Snad to bylo i tím, že pro nakopnutou achilovku poslední utkání nehrál.

Nicméně už je v pořádku, intenzivně se připravuje na příští ročník a doufá, že by se mohl v příštím roce zúčastnit Mistrovství světa, které se koná na Floridě v Orlando. (třeba si ho tam nechají).

red.

Zemřel Jay Lake

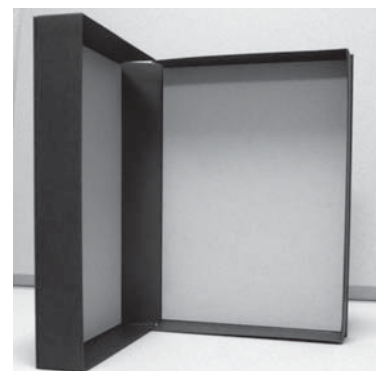
1. 6. 2014 - po dlouhém boji s rakovinou - navždy opustil své čtenáře Jay Lake. Americký autor sci-fi a fantasy příběhů, držitel cen Writers of the Future

(2003, 1. místo) a John W. Campbell Award for Best New Writer in Science Fiction (2004, cena pro nejlepšího začínajícího sci-fi spisovatele). Na conech se pravidelně objevoval v typické havajské košili. Jeho tvorbu lze nalézt v řadě publikací včetně Postscripts, Realms of Fantasy, Interzone, Strange Horizons, Asimov's Science Fiction a Mamutí knize nejlepšího nového hororu. Redigoval sérii antologií „Polypohony“ a přispíval rovněž do Internet Review of Science Fiction. Kromě toho napsal pět románů (česky zatím „Květinová zkouška“) a přes dvě stě povídek (česky například „V Zahradách vlhých noci“) a byl několikrát nominován na cenu Hugo a World Fantasy Award.

Svázání časopisu

Nechat si svázat XB-1 je tak snadné. Pro Pražáky je to prakticky na metru Dejvická, ostatním stačí podívat se na: Petr Rumler - KNIHVAZACSTVÍ <http://www.rumler.cz/> vazba šitá V8 celoplátěná á 350,- pouzdro uzavřené v deskách á 335,- pouzdro otevřené se štítkem á 155,-

Kenneth Schneyer

Vybrané části z katalogu k retrospektivní výstavě Theresy Rosenbergové Latimerové

(SELECTED PROGRAM NOTES FROM THE RETROSPECTIVE EXHIBITION OF THERESA ROSENBERG LATIMER)

1. *Tři ženy* (1978)

Olej na plátně, 76 x 101 cm

Detroitský umělecký institut, Detroit, Michigan

Latimerová namalovala *Tři ženy* ještě jako studentka Vysoké školy uměleckoprůmyslové na Rhode Islandu. Je to její nejstarší dokončená malba vykazující znaky hyperrealismu typického pro první období autorčina díla.

Tři mladé ženy spolu na podzim sedí v parku na lavičce. Dvě se drží za ruce, zatímco třetí má dlaň na koleni centrální postavy. Mají vážné, téměř nevlídné výrazy, jako by se jim přičilo, že se je umělkyně odvažuje malovat.

V tomto období své tvorby se Latimerová ještě zabývala otázkami vyváženosti obrazové kompozice. Zářivé pomerančovníky na obraze vyrovnávají zasmušilost oděvů modelek. Modelky mají naopak hlavy nakloněné a nohy natočené tak, že to diváka přímo nutí sklouzávat z nich pohledem směrem ke zmíněným stromům. Jako by obraz diváka odpuzoval od lidí a vedl k přírodě.

Žádná z modelek se neobjevuje v autorčiných pozdějších dílech. Pravděpodobně se jedná o spolužačky z VŠUPRI. Rovněž sama Latimerová se objevuje na raných dílech studentů VŠUPRI z té doby, včetně A. C. Stahla a J. J. Kramera.

Otázky k diskuzi:

a. S pomocí přiložené lupy prozkoumejte chloupky na pažích modelek, uvolněná vlákna svetrů a žilnatinu listů. Řada detailů na malbě není pro ty, kdo dílo pozorují z běžné vzdálenosti, viditelná. Proč si myslíte, že Latimerová tyto běžným okem nepostřehnutelné detaily použila? Jak ovlivňují vaše vnímání díla?

19. *Autoportrét s náhradními rodiči* (1984)

Olej na plátně, 130 x 196 cm

**Muzeum Vysoké školy uměleckoprůmyslové
na Rhode Islandu, Providence, Rhode Island**

První malba Latimerové, která vzbudila širší kritický ohlas, *Autoportrét s náhradními rodiči*, zachycuje nechvalně známý případ rodičů Wilsonových, kteří týrali a následně zabili vlastní dítě. V době vzniku díla se na Rhode Islandu tomuto skandálu obšírně věnovala všechna média. Sedmiletá Lisa Wilsonová je tu vyobrazena svlečená pouze do spodního prádla, takže vidíme její staré jizvy i nové rány, zatímco ji otec bije elektrickým prodlužovacím kabelem a matka přidržuje na místě. Žádná z postav nevykazuje jakékoli známky emocí, jako kdyby všechny události jen přihlížely.

Detaily, opět v hyperrealistickém stylu, zcela odpovídají Wilsonovic případu. Interiér domu je vyveden naprosto věrně a jizvy na těle Lisy Wilsonové se shodují s fotografiemi ze soudního spisu.

Otázky k diskuzi:

a. Kompozice a akční nádech tohoto díla upomíná na vlastenecké nebo polemické výjevy bitev a slavných událostí z 18. a 19. století. Přímou inspirací je zřejmě *Smrt Sokratova* (1787) (Obr. 5) od Jacquese-Louise Davida. Proč Latimerová využívá těchto postupů při zobrazování domácího násilí? Mění to nějak vaše vnímání toho, co „doopravdy“ vidíte?

b. Někteří životopisci spojují název díla s citovým a fyzickým týráním, kterému byla Latimerová jako dítě vystavena. Je na obraze samotném něco, co by naznačovalo, že se skutečně jedná o „autoportrét“?

c. Má skutečnost, že rodiče Latimerové byli ještě naživu, když tento obraz malovala, nějaký vliv na to, jak jej vnímáte?

34. *Magda č. 4* (1989)

Olej na topolovém dřevě, 76 x 53 cm

Soukromá sbírka

Tento akt, kritiky občas nazývaný „Oddanost“, je nejstarší dochovanou prací zachycující Magdu Ridleyovou Meszárošovou (1963-2023), autorčinu nejoblíbenější modelku a později manželku. Kyprost těla a narůžovělá pokožka odkazují k Renoirovým malbám Aline Charigotové (viz např. *Koupající se ženy* (1887) (Obr. 8)) Latimerová si udržuje mikroskopicky přesný hyperrealismus, i přesto, že používá rozbíhavé dynamické tahy štětce, které vycházejí přímo z modelky, jako by Meszárošová byla podstatou samé skutečnosti.

Otázky k diskuzi:

a. Materiál a rozměry malby jsou totožné s Da Vinciho malbou *La Gioconda* (c. 1503-1519) (Obr. 17) Je to od Latimerové pouze kompoziční žert, nebo se jedná o poctu? Jak to mění vaše vnímání díla?

b. Většina životopisců se shoduje, že Latimerová a Meszárošová byly už v době dokončení díla milenkami. Je to zjevné z kompozice díla nebo použité techniky? Z pózy modelky? Na dalších vystavených dílech si povšimněte podobností a rozdílů mezi tímto a dalšími vyobrazeními Meszárošové v průběhu následujících 34 let.

48. *Vyvolávání* (1993)

Akryl na dřevotřísece, 122 x 244 cm

Soukromá sbírka

Největší kompozice a jediná známá krajinomalba Latimerové, *Vyvolávání*, pochází z jejího nejméně plodného období. V letech 1992 a 1993 dokončila pouhé tři malby.

Obraz zachycuje zamračený den v údolí na severu New Hampshire. Ačkoliv je léto, stromy na kopcích mají z velké části šedé a nachové listy, což navozuje zimní náladu. Latimerová vykresluje s detailní přesností skály, stromy a dokonce

i stébla trávy, navíc ale v tomto díle pečlivě udržuje nepřirozeně jednotvárnou práci se štětcem – všechny tahy jsou v podstatě totožné.

V přesném středu kompozice kráčí po polní cestě Magda Ridleyová Meszárošová v pytlovitém oblečení barvy khaki. Je viditelná pouze lupou. Nezdá se, že by si byla vědoma faktu, že ji umělkyně maluje.

Otázky k diskuzi:

a. Výše zmíněné umělecky neplodné období se u Latimerové překrývá s několika životními krizemi: s Magdou Meszárošovou se poprvé a naposledy odcizily, a to kvůli odporu rodičů k jejich vztahu, její blízká přítelkyně, zpěvačka Pamela Enochová (1965-1993), zemřela na předávkování drogami a sama Latimerová málem podlehla smrtelné chorobě. Touto malbou taktéž končí její hyperrealistické období. Najdeme v díle ozvuky jejích životních krizí? Je tu nějaký náznak blížící se změny malířského stylu?

49. Vystoupení (1994)

Akryl na plátně, 81 x 104 cm

Národní portrétní galerie, Washington, D. C.

Vystoupení je obecně řazeno mezi nejvýraznější posmrtné portréty 20. století, zároveň se jedná o první malbu Latimerové spadající do „restauračního“ období, které trvalo po zbytek její kariéry.

Latimerovou fascinovala restaurace stropu Sixtinské kaple (1980-1994), která razantně zvýšila ostrost a jas Michelangelových barev. Někteří odborníci stále zpochybňují, že restaurovaný stav odpovídá autorovu záměru, Latimerovou ovšem zaujal především kontrast při srovnání fresek před restaurací a po ní (viz snímky *Stvoření Adama* „před“ a „po“ (Obr. 11 a 12)). Do jednoho ze svých deníků si zapsala: *Zbavili je křivd a špíny pěti století a dali svobodu jejich vnitřní čistotě. Je to jako dívat se na platónskou ideu – pod strhaným, obyčejným člověkem, kterého v životě běžně vidáme, je jeho pravé já – duše, snad, nebo srdce. Jistěže nám to připadá méně „skutečné“ – tak jsme si zvykli na hrubost a podměrečnost tohoto světa, že bez ní nejsme na naše vlastní já připravení.*

Jak jsem si toho mohla nevšimnout? Možná jsem to dřív, až doteď, nedokázala pochopit. Ale po tom, co se stalo, co se pořád děje, je to dokonalá technika, možná ta jediná technika.

Po roce 1994 obsahují téměř všechny malby Latimerové jednu nebo více „restaurovaných postav“, tedy postav, které jsou na malbě vyvedené v barvách ostrých a jasných jako restaurované fresky v Sixtinské kapli, a stojí tak v kontrastu k tlumenějším, obyčejnějším tónům všeho ostatního v kompozici. „Restaurované postavy“ působí nepatřičně a fantaskně, někdy přímo až komiksově, přesto je Latimerová vyobrazuje se stejným množstvím mikroskopických detailů jako jejich okolí.

První kritici, kteří se k *Vystoupení* vyjadřovali, autorčin záměr s „restaurovanými postavami“ nepochopili – malba totiž zachycuje pódium divadelního sálu v Providence a ústřední postavou je tou dobou zesnulá zpěvačka Pamela Enochová, blízká autorčina přítelkyně. Protože je Enochová na pódiu zachycena jako by právě zpívala, mělo se za to, že její zostřená barevnost má zachycovat divadelní nasvícení bodovým reflektorem. Kritik Arthur Mallory například napsal, že nasvícení

je „sentimentální balast v jinak naturalistickém díle,“ a poznamenal, že skutečný bodový reflektor by zvýraznil i barvy pódia v okolí zpěvačky.

Magdu Meszárošovou vidíme v první řadě, je jediným divákem vystoupení. Na sedadle se natočila tak, aby byla čelem k autorce. Mezsárošová není vyvedena jako „restaurovaná postava“, ale ve stejně tlumených tónech jako celé divadlo.

Otázky k diskuzi:

a. V následujících malbách budete mít možnost prozkoumat dlouhou řadu „restaurovaných postav“. Zamyslete se nad tím, jestli vám připadají více nebo méně „skutečné“, než postavy vyvedené v běžných barvách. Proč?

b. Kritici a životopisci Latimerové si lámali hlavu nad spojením „*co se stalo, co se pořád děje*“, které zřejmě odkazuje k událostem, jež autorku přivedly k jejímu „restauračnímu“ stylu. Jaké změny to mohly být a jak tuto změnu iniciovaly?

c. Latimerová nenamalovala Magdu Ridleyovou Meszárošovou jako „restaurovanou“ postavu až do roku 2025. Proč je tomu tak?

d. Proč má Mezsárošová na malbě udivený výraz?

59. Kritika (1997)

Akryl na plátně, 112 x 170 cm

Davisonovo centrum umění

Wesleyánská univerzita, Middletown, Connecticut

Latimerová namalovala toto dílo na památku zařazení *Autoportrétu s náhradními rodiči* (č. 19) do stálé sbírky Muzea VŠUPRI. Obraz je situován do Muzea VŠUPRI, a to do Galerie současných umělců. Uprostřed kompozice visí *Autoportrét s náhradními rodiči*. Vidět jsou i okolní díla, zejména *Intelience* autorčina přítele a spolužáka J. J. Kramera.

V popředí vidíme dívku, Lisu Wilsonovou (hlavní postavu *Autoportrétu s náhradními rodiči*), vyvedenou jako „restaurovanou“ postavu. Dívka je zpodobněna jako kritický pozorovatel *Autoportrétu s náhradními rodiči*, ze tří čtvrtin je natočena k autorce, ale levou ruku má v přezíravém gestu pozvednutou směrem k malbě. V obličejí má sarkastický úsměšek a vypadá pobaveně. Zdá se, že autorka se jí zamlouvá, ačkoliv o obraze samém nemá valného mínění.

Otázky k diskuzi:

a. Jak vnímáte zjevnou přezíravost Lisy Wilsonové k původní malbě? Vysmívá se skrze ni Latimerová vlastnímu dílu?

b. Proč je Lisa na novějším obraze mladší, než byla na *Autoportrétu s náhradními rodiči*? Proč na ní nejsou vidět žádné stopy týrání? Co znamenají ty krátké šaty na ramínka, které má na sobě?

60. Výňatek z *Tichých hlasů* (1997)

Videonahrávka, 23 min.

Se svolením WGBH-TV a Public Broadcasting Service.

Při práci na *Kritice* se Latimerová stala jedním z protagonistů dokumentu Elijaha Baptisty *Tiché hlasy* věnovaného soudobým umělcům. Ve zde představeném výňatku vidíme Latimerovou, jak stojí v Galerii současných umělců a pracuje na přípravných črtách. Překvapivě neskicuje galerii nebo malby na zdi, ale věnuje se detailům obličejí Lisy Wilsonové. Ačkoliv nevíme o žádných fotografiích nebo starších skicách

(kromě *Autoportrétu s náhradními rodiči*), kresba je velice přesná, se stejným sarkastickým úsměškem jako na hotovém díle.

Otázky k diskuzi:

a. Překvapilo vás, jak se Latimerová pohybuje a mluví? Působí jako člověk, který vytváří umělecká díla tohoto ražení?

b. Na konci představeného výňatku se Baptista ptá Latimerové, proč musela jít do muzea, aby si načrtla studii Lisina obličeje. Latimerová odpovídá: „Člověk musí malovat to, co vidí, ne to, co si myslí, že má vidět.“ Toto krédo je mezi výtvarníky běžné. Co znamená, když se k němu přihlásí někdo, kdo maluje s tak nápadně bujarou představivostí?

60. *Modlitba před jídlem* (2001)

Akryl na plátně, 50 x 152 cm

Massachusettské muzeum moderního umění,
North Adams, Massachusetts

Modlitba před jídlem patří mezi těch několik děl, jimiž Latimerová reflektuje svůj komplikovaný vztah s rodiči. Zobrazuje večeři u autorčiny rodiny na Den děkuvzdání. Otec, Mason Latimer (1930-2008) vypadá, jako by pronášel modlitbu před jídlem, ale přitom on i jeho žena Sheila Rosenbergová (1935-2014) opovrživě pozorují Theresu Rosenbergovou Latimerovou a Magdu Ridleyovou Meszárošovou, které sedí na opačné straně stolu a shlížejí do talířů.

Za umělkyní a Meszárošovou, očividně nepovšimnuta ostatními, stojí Pamela Enochová (ústřední postava *Vystoupení*, č. 49), jediná „restaurovaná postava“ kompozice. Usmívá se a dlaně má pozvednuté nad hlavami svých přítelkyň, jako by jim žehnala.

Otázky k diskuzi:

a. Kritikové u tohoto díla upozorňují na odkazy k Rockwellově *Právu na blahobyt* (1943) a Dalího *Svátošti poslední večeře* (1955) (Obr. 19). Proč by autorka citovala dvě tak zásadně odlišné malby? Jedná se snad o parodii?

b. Pamela Enochová se po roce 1994 objevuje v řadě autorčiny děl, vždy jako „restaurovaná postava“, vždy zhruba dvacetiletá a oblečená jako na vystoupení. Jaký má smysl tak časté opakování stejného člověka, a navíc ve stejném oblečení? Je Enochová symbolická postava?

91. *Pozůstalí* (2008)

Akryl na plátně, 51 x 76 cm

Americké muzeum práce, Haledon, New Jersey

Malba zachycuje parkoviště v Pawtucketu na Rhode Islandu postavené na místě, kde stávala Algerova přádelna, jež v roce 1908 padla za oběť požáru, při němž zahynulo 34 dělníků. Vidíme tu dvě skupiny „restaurovaných“ postav. Poblíž středu stojí bratři Algerovi, majitelé přádelny, jejichž nedbalosti se obvykle pklade smrt dělníků za vinu, ačkoliv ani jeden z nich nebyl soudně stíhán. Mají skloněné hlavy a ruce sepnuté před tělem. Kolem nich stojí v kruhu 25 obětí požáru, s rozjitřenými pohledy upřenými na oba bratry. Všichni jsou oblečeni v běžných šatech konce devatenáctého nebo začátku dvacátého století.

I v tomto případě byla Latimerová oceňována za pečlivý předběžný výzkum. Ačkoli historici dokázali ztotožnit tváře většiny obětí požáru, řadu příslušných fotografií se podařilo dohledat až po letech či desetiletích.

Otázky k diskuzi:

a. Většina postav na tomto obraze je mladších, než byly v roce 1908, kdy došlo ke zmíněnému požáru. Tara Aquinová ve svém podrobném přehledu všech postav z děl Latimerové (2038) vypočítala, že 84 % „restaurovaných“ postav je mezi dvacátým a čtyřicátým rokem věku, a zbytek tvoří převážně děti. Oproti tomu „nerestaurované“ postavy jsou na obrazech zastoupeny v běžném věkovém spektru. Proč od sebe Latimerová „restaurované“ a „normální“ postavy takto věkově odlišuje? Proč nezobrazuje lidi ve věku odpovídajícím zobrazovaným událostem?

b. Jednou z nejvíce zářejících věcí na této malbě je, že zobrazuje oběti truchlící za viníky vlastní smrti. Co se tím Latimerová snaží říct?

c. Malá Lisa Wilsonová, v díle Latimerové opakující se postava, stojí v pravém horním rohu kompozice a ukazuje k postavám truchlících. Proč autorka přidala soudobou postavu do jinak čistě historického plátna? Je mezi touto malbou a ostatními malbami s Lisou Wilsonovou nějaká spojitost?

117. *Autoportrét s rodinou* (2015)

Akryl na plátně, 91 x 114 cm

Soukromá sbírka

Malba zachycuje ložnici Latimerové, kterou poznáváme podle nábytku a památek předmetů. Latimerová, tehdy ve věku 56 let, je schoulená na posteli, hlavu má ukrytou v dlaních, v gestu znázorňujícím strach, smutek nebo bolest. Vedle postele stojí autorčiny rodiče, Mason Latimer a Sheila Rosenbergová, a zamračeně shlížejí na svou dceru s výčitkami a zlostí. Jsou vyobrazeni jako „restaurované“ postavy.

Na posteli klečí s Latimerovou Magda Meszárošová. Obě ženy jsou vyvedené v tlumených barvách kontrastujících se zvýrazněnými rodiči. Meszárošová vypadá, jako by Latimerovou chránila, jednu ruku má na jejích ohnutých zádech, druhou rukou se gestem snaží odehnat nevídanou návštěvu.

Otázky k diskuzi:

a. Proč autorka namalovala svoje rodiče jako dvacátníky, tedy ve věku, kdy ještě sama nebyla na světě?

b. Proč divoký pohled Meszárošové ani její ochranné gesto nesměřují k postavám rodičů (jediným dalším postavám v kompozici), ale někam za pravý okraj obrazu?

c. Toto dílo vzniklo po smrti Sheily Rosenbergové na rakovinu mozku, v témže roce, kdy se Latimerová s Meszárošovou konečně vzaly. Kolik významů může mít slovo „rodina“ použité v názvu?

131. *Zasáhnout do lidských záležitostí nějakým dobrodíním* (2018)

Akryl na plátně, 76 x 152 cm

Cooleyho pamětní síň umění, Reedova univerzita,
Portland, Oregon

Na obraze je rušná ulice v centru Providence. Žena bez domova s malým dítětem sedí na zápraží nějaké budovy, zřejmě kostela. Žena i dítě jsou podvyživené, mají potrhané šaty a žena natahuje ruku pro almužny. Několik desítek dalších lidí na ulici jsou jak „restaurované postavy“, tak postavy vyvedené v tlumených barvách (včetně žebračky a jejího dítěte). Kompozice vede oko pozorovatele mezi jednotlivými skupinami v jakémisi tenisovém zápase – od jedné „restaurované“ postavy

k tlumené, pak k další „restaurované“, zase k další tlumené, a tak dále, dokud neprojde všechny postavy na obraze.

Díky této oscilaci si pozorovatel povšimne kontrastu mezi oběma skupinami. Je zjevné, že tlumené postavy na sobě mají běžné oblečení z roku 2018, zatímco „restaurované“ postavy jsou oblečené v nejrůznějších stylech z posledních sto padesáti let. Ještě výraznější je ale jejich reakce na dvojici bezdomovců.

Tlumené postavy kolem sedících žebráků bez povšimnutí procházejí, nebo se k nim blíží s odvráceným pohledem, jen pár z nich je poodčů pozoruje. Oproti tomu „restaurované postavy“ stojí všechny nehnutě, dívají se bez výjimky na matku s dítětem a ve tváři mají lítost nebo soucit. Některé natahují ruku, jako by se dvojice chtěly dotknout, ale nikdo na ně ve skutečnosti nedosáhne.

Otázky k diskuzi:

a. Jako v jiných malbách Latimerové, i zde kritici objevili odkazy k dílům jiných autorů, zejména Coubertovy *Skutečné alegorie, příběhu mého ateliéru* (1856) a Boschovy *Zahrady pozemských rozkoší* (c. 1504) (Obr. 41). Proč Latimerová cituje opět dvě tak odlišná díla?

b. Athena Ptolemaiová (2025) nabídla jako interpretační klíč k dílu rasový či kulturní pohled. Tlumené postavy se odvracejí od lidí, kteří jsou jedni z nich, zatímco „restaurované postavy“ se snaží pomoci někomu, kdo je jim cizí. Snaží se nám dílo říct, že je snazší mít soucit s těmi, kdo jsou nám vzdáleni, nebo jsou jiní?

c. Latimerová sklidila uznání za malířskou techniku, byla ovšem kritizována za přílišnou morální návodnost. Thomas Taney (2030) se obzvláště pohrdavě vyjádřil k tomu, jak Latimerová bez vysvětlení použila jako název díla duchařský citát z Dickensovy *Vánoční koledy* (1843). Souhlasíte s Taneyem?

146. Téměř (2022)

Olej na topolovém dřevě, 76 x 53 cm

Soukromá sbírka

Téměř je poslední portrét Magdy Rileyové Meszárošové, který Latimerová ke sklonku jejího života namalovala. Jedná se o nesentimentální a podrobné zpodobnění škod, jimiž se na Meszárošové podepsala rakovina prsu a následná chemoterapie. Latimerová zůstává i zde věrná své hyperrealistické technice. Meszárošová se na umělkyni tiše dívá ze svého oblíbeného křesla. Ve tváři jí není vidět strach, vzdorovitost, dokonce ani smíření, jen láska k životní partnerce.

Po obou stranách Meszárošové stojí čtyři „restaurované“ postavy: Pamela Enochová a tři další ženy, které se nepodařilo identifikovat. Nedívají se na Meszárošovou, ale na umělkyni, ruce mají široce rozpražené.

Otázky k diskuzi:

a. Námet, velikost i materiál *Téměř* jsou totožné s *Magdou* č. 4 (č. 34), takže se srovnání přímo nabízí. Zatímco tahy štětce v *Magdě* č. 4 vedly od Meszárošové, v *Téměř* vycházejí z „restaurovaných“ postav – dokonce včetně tahů, jimiž je namalovaná Meszárošová. Jaké další rozdíly mezi oběma díly pozorujete? A jaké podobnosti?

b. Proč se „restaurované“ postavy usmívají?

155. Útěcha (2025)

Akryl na plátně, 28 x 20 cm

Soukromá sbírka

Poslední známou dokončenou prací Theresy Rosenbergové Latimerové je *Útěcha*. Byla nalezena v pozůstalosti, poté, co malířka zemřela ve věku šedesáti šesti let na předávkování léky.

Jedná se o čtyřportrét, který do jisté míry připomíná *Tři ženy* (č. 1). Pozadí tvoří dům Latimerové, ovšem je zachycen tak zblízka, že ho dokážeme bezpečně určit jen díky nepravidelnostem ve zdivu. Čtyři postavy na obraze jsou Pamela Enochová, oblečená jako na vystoupení, Lisa Wilsonová ve svých krátkých šatech na ramínka, Magda Meszárošová jako mladá modelka a sama Latimerová jako čerstvá třicátnice, na začátku svého nejproduktivnějšího období. Latimerová stojí mírně v popředí, jeden krok před ostatními. Enochová a Wilsonová jsou po její levici, Meszárošová po pravici, vypadají, jako by byly připravené ji zachytit v případě, že by upadla.

Všechny čtyři ženy jsou „restaurované“ postavy, jasné a zářivé, s výraznými obrysy a sebejistými tahy. Jsou ještě sytější než „restaurované“ postavy v dřívějších dílech Latimerové, vychází z nich světlo a cihlová zeď v pozadí působí oproti nim nevýrazně. Obličje Enochové, Wilsonové a Meszárošové jsou upřené na Latimerovou, která se široce usmívá, má červené tváře a oči plné naděje.

Otázky k diskuzi:

a. Název *Útěcha* navrhla Paula Tarsová, vykonavatelka umělecké pozůstalosti Latimerové. Nevíme, jak měla v úmyslu dílo pojmenovat sama autorka. Přijde vám navržený název přiléhavý?

Poprvé vydáno v antologii

Clockwork Phoenix 4, sest. Mike Allen,

v červenci roku 2013.

Přeložil Mikuláš Bryan.

MEDAILONEK KENNETH SCHNEYER

Americký autor fantastiky (nar. 1960), narodil se v Detroitu a dnes žije spolu se svou rodinou ve státě Rhode Island. Vyšťřídával celou řadu různých zaměstnání od právníka přes učitele až po spisovatele, což je bezpochyby nutná průprava pro každého všestranného autora. Do žánru vstoupil v roce 2008 a vedle množství méně známých periodik publikoval od té doby kupříkladu v časopise *Analog* či v online magazínech *Beneath Ceaseless Skies*, *Daily Science Fiction* či *Strange Horizons*. V roce 2009 absolvoval známý workshop *Clarion* a dodnes i díky němu vydal více než třicet kratších prací. Tou nejznámější je námi aktuálně vydaná povídka, za kterou byl posléze nominován na cenu *Nebula* a rovněž na Pamětní cenu *Theodora Sturgeona*, ačkoli jistě nejde o příběh vyhovující tradičním žánrovým představám nejen českého čtenáře fantastiky. Vedle češtiny byly jeho povídky přeloženy rovněž do ruštiny a čínštiny. Některé z nich nedávno shromáždil do prozatím pouze elektronicky vydané sbírky *The Law and the Heart* (2014).